

Fabryka Kapeluszy i WYROBÓW Włókienniczych w Częstochowie (Sygn.147)
Tschenstochauer Hutfabrik A.G
Częstochowa Hat and Textiles Factory
RG-15.315

United States Holocaust Memorial Museum Archives
100 Raoul Wallenberg Place SW
Washington, DC 20024-2126
Tel. (202) 479-9717
e-mail: reference@ushmm.org

Descriptive summary

Title: Fabryka Kapeluszy i WYROBÓW Włókienniczych w Częstochowie (Sygn.147)
Tschenstochauer Hutfabrik A.G
Częstochowa Hat and Textiles Factory

Dates: 1912-1939

Accession number: 2014.244

Creator: Fabryka Kapeluszy i WYROBÓW Włókienniczych (Częstochowa, Poland)

Extent: 3,401 digital images

Repository: United States Holocaust Memorial Museum Archives, 100 Raoul Wallenberg Place SW,
Washington, DC 20024-2126

Languages: Polish
Russian
French
English
German

Scope and content of collection

This collection contains selected records relating to the operation of the Hat and Textiles Factory in Częstochowa S.A: financial documents, commercial correspondence, minutes of stockholders' meetings, commercial agreements, inventory books, payrolls, correspondence with the Labor Inspectorate, and the like. Records relate to economic life of Jews in the inter-war period and contain personal data of people who perished during the Holocaust in Częstochowa and its surroundings.

Administrative Information

Restrictions on access: No restrictions on access.

Restrictions on reproduction and use: Reproduction of more than 100 pages of copies of documents for researchers or other institutions requires a written permission of the General Director of the State Archives of the Republic of Poland. Publication of more than 10 complete documents in an individual work requires the written authorization of the General Director. The Museum may not publish any archival material obtained from the General Director, including specific archives under his control, on the Internet, the World Wide Web, or any other publicly accessible on-line network without the written permission of the General Director. Citation of the materials in any publication must refer to the Museum and the Polish State Archives and must include the name of the archival group and catalogue number of the originals.

Preferred citation: Preferred citation for USHMM archival collections; consult the USHMM website for guidance.

Acquisition information: Source of acquisition is the Archiwum Państwowe w Częstochowie, Poland, Sygn. 147. The United States Holocaust Memorial Museum received the filmed collection via the United States Holocaust Memorial Museum International Archival Programs Division in 2014.

Existence and location of originals: Archiwum Państwowe w Częstochowie

Processing history: Processed by Aleksandra Borecka, 2014.

Historical note

Fabryka Kapeluszy i Wyrobów Włókienniczych w Częstochowie S.A. was established by Jews and, in later years they were the factory stockholders. Henryk Markusfeld was Chairman of the Board. The company's customers were also Jews.

System of arrangement

The system of arrangement of the source repository has been preserved in digital images. Arranged in two series: 1. Administrative records; 2. Financial records.

Indexing terms

Fabryka Kapeluszy i Wyrobów Włókienniczych (Częstochowa, Poland)
Jews--Poland--Częstochowa--History--20th century--Registers.
Jewish artisans--Poland--Częstochowa--History--20th century--Registers.
Jews--Poland--Częstochowa--Societies, etc.
Częstochowa (Poland)
Poland--Economic conditions--20th century.
Poland--Politics and government--1918-1939.
Registers.
Correspondence.
Minutes.
Financial records.

CONTAINER LIST

Zespół zawiera materiały będące wynikiem działalności Fabryki Kapeluszy i Wyrobów Włókienniczych w Częstochowie S.A. W poszczególnych jednostkach można znaleźć informacje dotyczące władz przedsiębiorstwa, bilanse, korespondencję handlową, protokoły z zebrania akcjonariuszy, umowy handlowe, księgi inwentarzowe, listy płac pracowników, korespondencję z Inspektorem Pracy itp. Fabryka została założona przez osoby pochodzenia żydowskiego, a w latach późniejszych wchodziły one w skład akcjonariuszy fabryki. Prezesem zarządu był Henryk Markusfeld. Ponadto część indywidualnych odbiorców produkcji zakładu była pochodzenia żydowskiego, a także firmy z którymi przedsiębiorstwo prowadziło interesy była własnością ludności żydowskiej. Informacje zachowane w zespole mogą stanowić dobrą bazę źródłową między innymi do odtwarzania życia gospodarczego społeczności żydowskiej w okresie międzywojennym, zawierają ponadto dane osobowe o ludziach, którzy zginęli podczas Holokaustu.

Akta władz przedsiębiorstwa

- 1 Protokoły Zwyczajnych Ogólnych Zebrań Akcjonariuszy, akta za 1912-1932, kart ok. 130 [nazwiska akcjonariuszy biorących udział w zebraniach: Henryk Markusfeld, Mieczysław Markusfeld, Stanisław Markusfeld, Jan Glikson, Cyprajn Apapanowicz, Szymon Furstenberg, Alfred Kohn, Samuel Zimmerman. Poruszano sprawy funkcjonowania przedsiębiorstwa, rozszerzania działalności, materiałów potrzebnych do produkcji itp.]
- 2 Dokumenty dotyczące Walnych Zgromadzeń Akcjonariuszy za lata 1924-1928, kart ok. 130 [nazwiska akcjonariuszy biorących udział w zebraniach: Henryk Markusfeld, Mieczysław Markusfeld, Stanisław Markusfeld, Jan Glikson, Cyprajn Apapanowicz, Szymon Furstenberg, Alfred Kohn, Samuel Zimmerman. Poruszano sprawy funkcjonowania przedsiębiorstwa, rozszerzania działalności, materiałów potrzebnych do produkcji itp.]
- 11 Księga Protokołów posiedzeń Zarządu Tow. Akc. Fabryki Kapeluszy w Częstochowie, akta za 1921-1933, kart 41 [nazwiska akcjonariuszy biorących udział w zebraniach: Henryk Markusfeld, Mieczysław Markusfeld, Stanisław Markusfeld, Jan Glikson, Cyprajn Apapanowicz, Szymon Furstenberg, Alfred Kohn, Samuel Zimmerman, D. Grosberger. Poruszano sprawy funkcjonowania przedsiębiorstwa, rozszerzania działalności, materiałów potrzebnych do produkcji itp.]
- 13 Odpisy z rejestrów handlowych, akta za 1925-1942, kart 140, [w jednostce znajdują się informacje w formie tabel, w poszczególnych kolumnach: Nazwa firmy, kapitał zakładowy, Osoby uprawnione do zarządzania i rozporządzania majątkiem spółki (wśród nich H. Markusfeld, J. Marksufeld, A. Kohn, D. Grosberger). W każdym z wyciągów znajdują się bardzo podobne informacje (powtarza się nazwa firmy, nazwiska, uprawnienia). Od 1926 r. zaczynają dominować nazwiska nowych akcjonariuszy pochodzenia francuskiego, a

- osoby pochodzenia ograniczają się do przedstawiciela zakładu w Krakowie Efreima Gartenberga]
- 15 Gmina Olsztyn, wyciągi hipoteczne, akta za 1928-1934 [umowy zakupu nieruchomości przez Henryka Stalensa od Józefa Markusfelda, Karola Markusfelda i Dory Bachrachowej od karty 23 do 35]
  - 17 Umowy handlowe, akta za 1926-1940, kart ok. 350 [w jednostce znajdują się zdjęcia produkowanych kapeluszy, wspólnicy właściciela fabryki (np. Wolf Glidman, Samuel Zimmerman, Sz. Wejnberg, Ch. Szwarberg, J. Gartenberg, Ezriel vel Esriel vel Izrael Gertenberg i inni), których nazwiska wskazują na pochodzenie żydowskie. Prowadzili oni interesy z fabryką, byli jej przedstawicielami itp.]
  - 18 Akta zawartej umowy z Ezrielem vel Esrielem vel Izraelem Gartenbergiem oraz korespondencja w tej sprawie, akta za 1926-1938, kart 48, [E. Gartenberg był przedstawicielem zakładu i korespondencja głównie dotyczy spraw reprezentowania fabryki]
  - 20 Korespondencja dotycząca różnych spraw Spółki Akcyjnej, akta za 1912-1925, kart 75 [w korespondencji pojawiają się nazwiska osób pochodzenia żydowskiego: Estera i Majer Tenenbaumowie, Dawid Grosberger, Jan Glikson, A, Kuhn]
  - 21 Korespondencja dotycząca spraw organizacyjnych fabryki, akta za 1923-1938, kart 106 [w korespondencji pojawiają się nazwiska osób pochodzenia żydowskiego]
  - 23 Korespondencja dyrektora H. Stalensa, akta za 1925-1939, kart 360 [w korespondencji pojawiają się nazwiska osób pochodzenia żydowskiego]

Akta księgowe i handlowe

- 67 Korespondencja handlowa zagraniczna, akta za 1930-1937, kart do 320 [występuje korespondencja z osobami pochodzenia żydowskiego, a także z przedstawicielami firm których właścicielami były osoby pochodzenia żydowskiego]
- 68 Korespondencja handlowa zagraniczna A-Z, akta za 1937-1938, kart ok. 300 [występuje korespondencja z osobami pochodzenia żydowskiego, a także z przedstawicielami firm których właścicielami były osoby pochodzenia żydowskiego]
- 69 Korespondencja zagraniczna, akta za 1938-1939, kart ok. 300, [występuje korespondencja z osobami pochodzenia żydowskiego, a także z przedstawicielami firm których właścicielami były osoby pochodzenia żydowskiego]
- 70 Korespondencja handlowa zagraniczna, akta za 1937-1939, kart ok. 600 [występuje korespondencja z osobami pochodzenia żydowskiego, a także z przedstawicielami firm

których właścicielami były osoby pochodzenia żydowskiego: H. Abrahamowicz, Yehiel Nahari-Międzyrzecki, firma „Be-wa” z Tel-Awiv]